

Speciální základní škola a Praktická škola Šluknov¹

<https://www.skolyvybezek.cz>

O ŠKOLE

Naše škola poskytuje základní a střední vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Vycházíme z principu individuálního přístupu a podporu přizpůsobujeme potřebám každého žáka. Vyučování probíhá v menších třídních kolektivech. Specifický způsob práce nám umožňuje začleňovat do výuky moderní metody a přístupy, na jejichž rozvíjení máme dostatek času tak, aby měl každý žák možnost rozvíjet se podle svých individuálních potřeb a možností. Nedílnou součástí školního života je podpora pozitivního klimatu a důraz na well-being všech členů školní komunity.

Naše škola je otevřená novým přístupům, které rozvíjejí nejen školní dovednosti, ale i kompetence využitelné v osobním životě. Věnujeme se tématům multikulturní výchovy, inovativním metodám výuky čtení a také konceptu snoezelen, který podporuje smyslové vnímání a celkovou pohodu žáků.

Vliv metodiky Skills Builder na výuku a život ve škole

S metodikou Skills Builder jsme se seznámili prostřednictvím organizace Schola Empirica. Spolupráce probíhá druhým rokem a vnímáme ji jako vzájemně obohacující. V současné době se systematicky zaměřujeme především na kroky 0–4 napříč všemi dovednostmi a postupně budujeme společné porozumění dovednostem napříč školou.

Aby byly dovednosti pro žáky i pedagogy stále přítomné, vytváříme celoškolní koláže a vizuální materiály, které podporují jednotný jazyk metodiky. V rámci pedagogického sboru probíhá pravidelná komunikace – osobně i prostřednictvím sdílené platformy. Zorganizovali jsme dva workshopy pro pedagogy s přibližně 80% účastí, čímž postupně rozšiřujeme zapojení kolegů do práce s metodikou.

Dovednosti se snažíme pravidelně procvičovat a zároveň je propojovat s reálnými situacemi mimo školu. Jsme v kontaktu s rodiči a usilujeme o jejich zapojení, i když se to ukazuje jako dlouhodobá výzva.

Se žáky pracujeme především prostřednictvím prakticky zaměřených aktivit – praxí středoškoláků, projektových dnů, adaptačních kurzů a školních výletů. Tyto situace umožňují žákům dovednosti přirozeně využívat a postupně je přenášet do běžného života.

¹ Autorem textu je zástupce školy.

1. zásada V jednoduchosti je síla

Ve výuce pracujeme s jasně strukturovaným a srozumitelným uchopením dovedností. K jejich vizualizaci využíváme myšlenkové mapy a brainstorming, které žákům pomáhají lépe porozumět obsahu jednotlivých dovedností i jejich krokům.

V jednotlivých třídách se vždy soustředíme na aktuálně rozvíjenou dovednost, aby byla pro žáky přehledná a dobře uchopitelná. Při stanovování a vyhodnocování cílů pracujeme také s jejich vizuálním ztvárněním, což podporuje orientaci žáků v tom, čeho chtějí dosáhnout a jakého pokroku dosahují.

2. zásada Začněte včas a vytrvejte

Rozvoj měkkých dovedností realizujeme napříč celou školou, zapojeny jsou všechny stupně vzdělávání včetně školní družiny i střední školy. Dovednosti tak rozvíjíme dlouhodobě a v různých věkových skupinách, což umožňuje jejich postupné upevňování a navazování.

Důležitou roli hraje spolupráce mezi žáky různého věku. Využíváme ji zejména při projektových aktivitách, kde starší žáci přirozeně podporují mladší. Mezi pravidelné formy práce patří například projekty „Zdravá svačinka“, praxe středoškoláků nebo celoroční projekt 2. stupně „Ve zdravém těle zdravý duch“.

Dovednosti rozvíjíme opakovaně v různých situacích a kontextech, což podporuje jejich přenos do běžného života. Díky tomu mají žáci dostatek příležitostí se k nim vracet, upevňovat je a postupně přebírat větší míru odpovědnosti za vlastní rozvoj.

3. zásada Sledujte pokrok

Oblast sledování pokroku postupně nastavujeme a hledáme nejvhodnější formy pro různé věkové skupiny žáků. V současné době se nám osvědčuje pravidelné měsíční hodnocení vybrané dovednosti, zejména v jejích prvních krocích.

Při hodnocení přizpůsobujeme formu věku a potřebám žáků. U mladších dětí a ve speciálních třídách nejčastěji využíváme jednoduché vizuální nástroje – emotikony (výběr ze dvou až tří variant úspěchu), které umožňují snadné vyjádření míry zvládnutí. U starších žáků pracujeme se škálováním nebo s verbálním oceněním, které podporuje hlubší porozumění vlastnímu pokroku.

Cílem je, aby žáci postupně získávali přehled o svém rozvoji a dokázali reflektovat, v čem se posouvají a na čem mohou dále pracovat.

4. zásada Zaměřte se na konkrétní dovednost a krok

Rozvoj dovedností realizujeme v měsíčních cyklech, během kterých se vždy soustředíme na jednu konkrétní dovednost a její postupné prohlubování. V průběhu práce sledujeme, jak žáci jednotlivé kroky zvládají, identifikujeme případné obtíže a cíleně se k nim vracíme.

Důležitou součástí je průběžná práce s porozuměním dovednosti. Nejčastěji využíváme verbální podporu, která pomáhá žákům ujasnit si, co daná dovednost znamená, na jaké úrovni se nacházejí a jakým směrem se mohou dále posunout.

Tento přístup umožňuje žákům lépe se orientovat v procesu učení, uvědomovat si vlastní pokrok a postupně přebírat větší odpovědnost za rozvoj svých dovedností.

5. zásada Dovednosti pravidelně procvičujte

Dovednosti systematicky procvičujeme v rámci běžné výuky a postupně je začleňujeme do každodenního chodu tříd i jednotlivých předmětů. Žáci tak mají možnost dovednosti opakovaně využívat v různých situacích a upevňovat je v přirozeném kontextu.

V případě potřeby intenzivnější práce zařazujeme cílené aktivity zejména do hodin prvouky, třídnických hodin a komunikačních kruhů. Tyto formy poskytují prostor pro hlubší porozumění dovednostem, jejich procvičení i společnou reflexi.

Díky pravidelnému využívání dovedností ve výuce i mimo ni dochází k jejich postupnému upevňování a přirozenému přenosu do dalších situací.

6. zásada Propojujte dovednosti se životem mimo školu

Zapojení rodin se dlouhodobě ukazuje jako náročné, proto se zaměřujeme především na vytváření příležitostí, ve kterých žáci využívají dovednosti v reálných situacích mimo běžnou výuku.

Významnou roli hrají praxe středoškoláků, zejména v gastronomických provozech, kde si žáci ověřují své dovednosti v autentickém prostředí. Dále pracujeme s projektovými dny, jako jsou například Uklid'me Česko, Čarodějnice nebo Mezinárodní den Romů, které přinášejí konkrétní situace vyžadující spolupráci, plánování a komunikaci.

Žáky vedeme také k větší samostatnosti při plánování volnočasových aktivit. Společně navrhuji a organizují mimoškolní akce, například výlety, a postupně se více zapojují do rozhodování o jejich podobě i realizaci. Tento přístup podporuje přirozené uplatňování dovedností v běžném životě a posiluje jejich odpovědnost za vlastní činnost.

Plány rozvoje měkkých dovedností do budoucna

V dalším období chceme ještě více propojit rozvoj měkkých dovedností s reálným životem. Zaměříme se na učení mimo prostředí školy prostřednictvím odborných praxí, zážitkové pedagogiky, projektového vyučování, exkurzí a dalších aktivit, při nichž mohou žáci získané dovednosti přirozeně využívat a rozvíjet.

Současně chceme posilovat individuální rozvoj každého žáka. Důležitým cílem je, aby si žáci dokázali uvědomovat vlastní pokrok, zažívali radost z dosažených úspěchů a získávali větší jistotu při zvládání nových situací. Věříme, že právě vědomí vlastního posunu je významným zdrojem motivace pro další učení.

Do budoucna bychom také rádi více rozvíjeli spolupráci s rodinami. Víme, že zapojení rodičů není vždy snadné, přesto chceme hledat nové cesty, jak je více vtáhnout do rozvoje měkkých dovedností jejich dětí a posílit propojení mezi školou a domácím prostředím.